

Pääluokka 24

Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Selvitysosa: Ulkoasiainhallinnon toiminta-ajatuksena on edistää suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Syvenevän yhteistyön maailmassa tämä tarkoittaa kansainvälisen yhteisvastuun rakentamista ja rauhan vahvistamista demokratian, tasa-arvon, ihmisoikeuksien kunnioituksen, kestävän kehityksen ja oikeusvaltioperiaatteen pohjalta. Kansainvälisten suhteiden osajana ulkoasianhallinto valmistelee ja toteuttaa Suomen ulkopoliittikkaa sekä yhdistää eri tahojen asiantuntemuksen kansalliseksi toimintalinjaksi.

Hallitusohjelman ja sitä tukevan UM-strategia 2010:n pohjalta on määritelty ulkoasiainhallinnon keskeiset tavoitteet, joiden saavuttamiseen kaikessa toiminnassa tähdätään ja joiden mukaisesti voimavarat kohdennetaan:

- Suomen kansainvälisen aseman vahvistaminen ja talouden kansainvälisten toimintaedellytysten parantaminen
- suomalaisten etujen ja suomalaisuuden edistäminen maailmalla
- vakauden, turvallisuuden ja yhteistyön lisääminen lähialueilla
- Euroopan unionin laajentaminen ja kehittäminen
- kansainvälinen vakaus, turvallisuus ja hyvinvointi sekä globalisaation hallinnan kehittäminen.

Ulkoasiainhallinto jatkaa suunnitelmallisten uudistusten läpivientiä, jotka viitoitettiin ulkoasiainhallinnon 2000-luvun haasteita koskeneessa selvityksessä sekä selvityksen pohjalta käydyssä laajassa keskustelussa. Vuosituhannen alun jälkeen toimeenpantujen johtamis-, toimintatapa- ja organisaatiouudistusten pohjalta ulkoasiainministeriössä vuonna 2004 valmistuva UM-strategia 2010 linjaa ulkoasiainhallinnon kehittämisen entistä selkeämmin toiminnan ja tavoitteiden lähtökohdista tapahtuvaksi. Ulkoasiainhallinnon tulosjohtamista jatketaan UM-strategia 2010:n pohjalta. Strategian tavoitteiden saavuttamisen seurantamenetelmissä panostetaan hallinnonalan vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteiden arviointimenettelyiden kehittämiseen.

Ulkoasiainhallinto osallistuu aktiivisesti hallituksen ohjelmajohtamistyöskentelyyn tietoyhteiskunta-, yrittäjyys- ja kansalaisvaikuttamisohjelmien kautta. Tämän lisäksi ulkoasiainhallinto edistää omalta osaltaan muita hallitusohjelman keskeisiä asiakokonaisuuksia ohjelmajohtamisen kautta.

Kansainvälistä toimintaympäristöä leimaa eri politiikka-alojen kasvava keskinäinen riippuvuus. Se on noussut tärkeäksi yhdistäväksi elementiksi ulkoasiainministeriön valmistelemien eri alojen selvitysten ja selontekojen linjausten välillä. Vuoden 2004 aikana valmistuvat valtioneuvoston

kehityspoliittinen ohjelma, ihmisoikeusseloteko, globalisaatioselvitys sekä turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko.

Tarve vahvistaa monenkeskisen järjestelmän toimintakykyä on avainkysymyksiä. Suomi pyrkii monenkeskisen yhteistyön ja kansainvälisen oikeuden vahvistamiseen sekä globalisaation hallintaan turvallisuuden lisäämiseksi eriarvoisuutta ja syrjäytymistä vähentämällä. Globalisaation tuomiin haasteisiin pyritään vastaamaan vuonna 2004 eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle annettavan globalisaatioselvityksen pohjalta. Globalisaation hallinnan kehittämisessä korostuvat myös Yhdistyneiden kansakuntien vuosituhatjulistus, YK-järjestelmän toiminnan tehostaminen ja Helsinki-prosessi.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kehityspoliittisesta ohjelmasta helmikuussa 2004. Ohjelmassa kehityspoliittikka määritellään johdonmukaisena toimintana kaikilla niillä kansainvälisen yhteistyön ja kansallisen politiikan lohkoilla, joilla vaikutetaan kehitysmaiden asemaan. Suomen kehityspoliittikan keskeisimpänä päämääränä on vaikuttaa äärimmäisen köyhyyden poistamiseen maailmasta. Tämän päämäärän saavuttamista tukevat ympäristöuhkien torjuminen, tasa-arvon, ihmisoikeuksien, kansanvallan ja hyvän hallinnon edistäminen, maailmanlaajuisen turvallisuuden sekä taloudellisen vuorovaikutuksen lisääminen. Ulkoasiainministeriön valmisteleva ihmisoikeusselonteko valmistui maaliskuussa 2004.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa kehitetään eduskunnalle syksyllä 2004 annettavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti. Suomi toimii Euroopan unionin jäsenenä unionin vahvistamiseksi turvallisuusyhteisönä ja kansainvälisenä toimijana, joka kantaa vastuuta kansainvälisestä vakaudesta ja turvallisuudesta uuden turvallisuusstrategiansa mukaisesti. Euroopan unionin laajentuminen ja uudistumistarpeet luovat haasteita EU:n ulkoisen toimintakyvyn ja erityisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehokkuudelle. Suomi osallistuu täysimääräisesti unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Unionin yhtenäisyys, keskinäinen yhteisvastuu ja yhteiset sitoumukset lisäävät Suomen turvallisuutta. Kansainvälisen kriisinhallinnan tarve kasvaa samalla kun sen toimintaympäristö monimutkaistuu. Monipuolinen kriisinhallintaan osallistuminen tukee Suomen ulkopoliittisia tavoitteita. Suomi painottaa Euroopan unionin siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan kehittämistä kokonaisuutena. Eduskunnalle annettava lakiesitys siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan selkeyttää osaltaan toimintaan osallistuvien tahojen vastuita ja toimintatapoja.

Venäjän kehitys on keskeinen Suomen lähialueiden turvallisuuteen ja vakauteen vaikuttava tekijä. Ulkoasiainministeriö kehittää kahdenvälistä ja monenkeskistä yhteistyötä eri aloilla Venäjän kanssa. Monenkeskisen Venäjä-yhteistyön kehittämiseen Suomi osallistuu erityisesti EU:ssa, muun muassa Venäjän WTO-jäsenyysneuvotteluiden edistämisessä ja pohjoisen ulottuvuuden puitteissa. EU:n jäsenenä Suomi edistää EU-Venäjä yhteistyön, EU:n uuden naapuruuspolitiikan ja transatlanttisten suhteiden kehitystä keskeisinä Euroopan vakauteen ja lähialueiden turvallisuuteen vaikuttavina tekijöinä.

Suomen kansainvälistä asemaa vahvistetaan toimimalla aktiivisesti ja vastuullisesti Suomelle tärkeissä kansainvälisissä kysymyksissä niin kahdenvälisesti, EU-tasolla kuin monenkeskisesti. Työssä korostuvat mm. Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden laajaan kansainväliseen yhteistyöhön perustuvien rakenteiden vahvistaminen, aktiivinen toiminta EU:n ulkoisen toimintakyvyn vahvistamiseksi sekä kriisinhallinnan ja rauhankumppanuuden kehittäminen Suomen tavoitteiden mukaisesti.

Ulkoasiainhallinnon tehtävänä on valmistella ja toteuttaa Suomen kauppapolitiikkaa luomalla kansalliset toimintalinjaukset eri tahojen asiantuntemuksen pohjalta, mukaan lukien Suomen toiminta EU:n yhteisen kauppapolitiikan puitteissa. Talouden kansainvälisten toimintaedellytysten parantamisessa haasteina ovat suomalaisten hyvinvoinnin edistäminen turvaamalla elinkeinoelämän etuja kansainvälisessä taloudellisessa yhteistyössä, valtioiden välisen taloudellisen yhteistyön edistäminen vahvistamalla kansainvälistä kauppajärjestelmää ja Dohan kierroksen onnistuminen Suomen tavoitteiden mukaisesti. Ulkoasiainhallinnon toiminta kansainvälisen kaupan sääntökysymyksissä ja vienninedistämisessä tukee osaltaan hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaa.

Suomalaisten etujen ja suomalaisuuden edistämisessä maailmalla korostuvat konsulipalveluiden laadun kehittäminen, ulkomailla toimivien suomalaisten yritysten, elinkeinoelämän, kulttuuri-, tutkimus- ja muiden yhteisöjen tukeminen sekä Suomen arvostuksen ja tunnettuuden lisääminen julkisuusdiplomatian keinoin. Julkisuusdiplomatian kehittämiseksi ulkoasiainministeriön tavoitteena on laatia ja ottaa käyttöön julkisuusdiplomatian käsikirja vuonna 2005.

Vakauden, turvallisuuden ja yhteistyön lisäämiseksi lähialueilla panostetaan huhtikuussa 2004 valtioneuvostossa hyväksytyn lähialuestrategian toteuttamiseen, tiivistyvään pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä Baltian ja pohjoismaiden yhteistyön kehittämiseen. Lähialuestrategian mukaisesti yhteistyötä toteutetaan erityisesti seuraavilla aloilla: ympäristö, maa- ja metsätalous, sosiaali- ja terveydenhuolto, oikeuslaitos, liikenne ja tietoliikenne, energia, ydinturvallisuus sekä koulutus ja kansalaisyhteiskunta. Samoin tuetaan Venäjän uudistusprosesseja ja lähentymistä läntisiin yhteistyöjärjestelyihin. Itämeren ympäristökysymysten hoito yhteistyön keinoin on noussut tärkeäksi aiheeksi.

Euroopan unionin laajentumisen myötä yhteistyötä tiivistetään uusien jäsenmaiden kanssa kahdenvälisiä suhteita syventämällä mm. vuonna 2004 uusiin EU-maihin avattuja edustustoja hyödyntämällä. EU:n käynnissä olevaan uudistusprosessiin osallistutaan aloitteellisesti. Ulkoasiainhallinnon kannalta unionin ulkoisen toimintakyvyn vahvistaminen jäsenmaita yhdistävien arvojen pohjalta on keskeisessä asemassa.

Kansainvälisen vakauden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä globalisaation hallinnan kehittämiseksi osallistutaan aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön muun muassa kriisinhallinnan kehittämiseksi, terrorismin torjumiseksi, YK:n vuosituhatjulistuksen ja Helsinki-prosessin tavoitteiden toteuttamiseksi sekä

ihmisoikeuksien, kansanvallan, kestävän kehityksen ja oikeusvaltion periaatteiden edistämiseksi.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty keskeiset ulkoasiainhallinnon toimintatapoja, tarvittavia voimavaroja ja osaamisen kehittämistä koskevat tavoitteet sekä tavoitteiden saavuttamista ilmaisevat tuloksellisuusindikaattorit.

Toimintatapojen osalta ulkoasiainhallinto kehittää tulosohjausta ja strategista johtamista sekä organisaatiota, mukaan lukien edustustoverkko UM-strategia 2010:n pohjalta. Tavoitteiden saavuttamisen seurantamenetelmien kehittäminen jatkuu aikaisempien perusselvitysten pohjalta.

Voimavarojen osalta avainasemassa ovat riittävien toimintamäärärahojen varmistaminen käynnissä olevien uudistusprosessien tukemiseksi, määrällisesti ja laadullisesti riittävän henkilöstön ylläpitämiseksi sekä tavoitteiden kannalta riittävien toimitilojen ylläpito Suomessa ja ulkomailla. Ulkoasiainministeriössä vuonna 2004 laaditun henkilöstöstrategian toimeenpano aloitetaan vuonna 2005. Strategia antaa suuntaviivat ministeriön henkilöstön pitkän aikavälin kehittämiseksi mukaan lukien urasuunnittelu ja osaamistarpeet.

Vuoden 2005 alusta yhtenäiset toiminnan suunnittelun ja ohjauksen menetelmät on laajennettu myös edustustoverkon piiriin. Hallinnonalan osaamisen kehittämisessä panostetaan uusien toimintatapojen ja muuttuneen organisaation edellyttämiin koulutustarpeisiin, mukaan lukien suunnitelmallinen esimieskoulutus. Vuonna 2005 toteutettava uudistettu ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä täydentää aiemmin toteutettua palkkausjärjestelmän uudistusta.

Hallinnonalan määrärahat luvuittain vuosina 2003—2005

		v. 2004		Muutos 2004—2005		
		v. 2003	varsinainen	v. 2005		
		tilinpäätös	talousarvio	esitys		
		1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	%
01.	Ulkoasiainhallinto	184 231	192 883	197 988	5 105	3
30.	Kansainvälinen kehitysyhteistyö	372 504	412 155	460 222	48 067	12
50.	Lähialueyhteistyö	30 274	25 374	24 208	- 1 166	- 5
99.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	129 486	135 635	141 174	5 539	4
Yhteensä		716 496	766 047	823 592	57 545	8

Henkilöstön kokonaismäärä ¹	1 550	1 570	1 590
--	-------	-------	-------

¹Hallinnonalalla arvioidaan olevan lisäksi kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin palkattua henkilöstöä vuosina 2003 ja 2004 noin 1 000 henkilötyövuotta sekä ulkomaanedustuksen toimipisteisiin asemamaasta palkattua henkilöstöä vuosina 2003 ja 2004 920 henkilötyövuotta.

01. Ulkoasiainhallinto

Selvitysosa: Ulkoasiainhallintoa kehitetään UM-strategia 2010:n pohjalta entistä selkeämmin toiminnan ja tavoitteiden lähtökohdista. Toiminnan tuloksellisuusindikaattorit otetaan käyttöön vuoden 2005 alusta. Niitä hyödynnetään painopisteiden määrittelyssä ja toiminnan tuloksellisuuden arviointimenetelmien edelleen kehittämisessä.

Ministeriön alustavat tulostavoitteet vuodelle 2005 ovat seuraavat:

Hallinnon virtaviivaistaminen

— Tavoitteena on asiakaslähtöinen, tehokas ja joustava palvelutuotanto. Vuoden 2005 aikana vähennetään 25 henkilötyövuotta hallinnon tehtävistä, pl. kehitysyhteistyöhallinnon tehtävät, rationalisoimalla edustustojen hallinnollisia tukitehtäviä ja vähentämällä ministeriön osastojen hallintotehtäviä muun muassa vuonna 2004 käyttöönotettuja tietoteknisiä ratkaisuja hyväksikäyttäen. Tämä mahdollistaa tehokkaamman politiikkavalmistelun sekä nykylaajuisen edustustoverkon ylläpidon.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

— Vuoden 2005 merkittävin tavoite on vuonna 2004 valmistuneen henkilöstöstrategian toimeenpanon aloittaminen. Strategia antaa suuntaviivat ministeriön henkilöstöresurssoinnin pitkän aikavälin suunnittelulle samoin kuin osaamisen hallinnalle ja urasuunnittelulle.

— Vuoden 2005 alusta ministeriö ottaa käyttöön uudistetun ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmän, jonka avulla pyritään turvaamaan ulkoasiainhallinnon virkamiesten siirtohalukkuus. Uudistuksessa on sen vuoksi erityisesti huomioitu myös perhepoliittiset kysymykset.

— Keskeisiä tavoitteita ovat tavoite- ja kehityskeskustelujen toteutuminen täysimääräisesti sekä henkilöstön tehtävien ja suoritusarviointien ja palkkakehityksen nivominen saumattomasti ulkoasiainhallinnon tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen. Toimenpiteillä lisätään ulkoasiainhallinnon houkuttelevuutta motivoituneen ja osaavan henkilöstön työnantajana ja varaudutaan näin selviämään kasvavasta eläköitymisestä.

Toiminnan edellyttämän perusinfrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito

— Ulkoasiainministeriö hallinnoi kirjanpitoarvoltaan lähes 220 miljoonan euron kiinteistöomaisuutta. Kiinteistöomaisuuden arvon säilyttäminen edellyttää säännöllistä korjausta ja kunnossapitoa, jota ei voida tehdä ilman tarkoitukseen varattuja riittäviä määrärahoja. Laaditut korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmat ovat jo vuosien ajan osoittaneet nykyiset tarkoitukseen varatut määrärahat riittämättömiksi. Määrärahaa esitetään lisättäväksi välttämättömpiin peruskorjaushankkeisiin. Kiinteistöhallinnon tukena ministeriöllä on myös

tietojärjestelmä, jota hyödynnetään laajemmin vuoden 2005 alusta mm. kiinteistökohtaisten kulujen ja tuottojen seurannassa.

— Suomi liittyi vuonna 2001 Schengen-viisumialueeseen ja uudisti sen myötä viisumijärjestelmänsä. Viisumijärjestelmän uusimista jatketaan EU:n uusien vaatimusten mukaiseksi. Uudistukset asettavat suuria haasteita laitteille, tietoliikenteen kapasiteetille, ohjelmistojen toimivuudelle ja niiden yhteistoiminnalle. Viisumijärjestelmästä tulee ulkoasiainhallinnon suurin tietojärjestelmä.

— Vuoden 2005 aikana koko edustustoverkko saatetaan ulkoasiainhallinnon sisäisen tietoverkon piiriin.

19. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muiden kuin erikseen arvonlisäverovelvollisten hallinnonalan virastojen ja laitosten tavaroiden ja palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen sekä kehitysyhteistyöhön ja lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion kulutus- ja investointimenot on budjetoitu ilman arvonlisäveroa. Muille kuin erikseen verovelvollisille valtion virastoille ja laitoksille myönnetään määrärahat verottomin hinnoin. Arvonlisäverolain mukaan ministeriöiden kehitysyhteistyötä varten kotimaasta ostamat palvelut ovat arvonlisäverollisia. Jotta arvonlisäverolla ei rasiteta Suomen kehitysyhteistyötä ja lähialueyhteistyötä arvonlisäveromenot budjetoidaan erikseen.

2005 talousarvio	14 800 000
2004 talousarvio	14 800 000
2003 tilinpäätös	12 938 257

21. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 175 988 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kunniakonsulien menojen, valtion virastoille maksettavien tutkimus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien kulutusmenojen sekä tutkimusapurahojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 802 000 euroa sen johdosta, että edustustojen aiemmin maksullisina suoritteina käsittelemien oleskelu- ja työlupien määrät vähenevät ja osa aikaisemmin ulkoasiainministeriölle nettoutetuista suoritteista kohdistetaan 1.5.2004 voimaan tulleen ulkomaalaislain mukaisesti momentille 26.02.21 Ulkomaalaisviraston toimintamenot. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 530 000 euroa kehitysyhteistyön operatiivisten määrärahojen kasvun vaikutuksena kehitysyhteistyöhallinnon menoihin.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina ulkoasiainhallinnon suoritteiden maksuista annetun asetuksen (1243/2003) mukaiset tulot sekä edustustojen pankkitilien korkotulot.

TOIMINNAN TULOT JA MENOT	2003	2004	2005
Tulot	20 402 619	19 751 000	17 100 000
- maksullinen toiminta	19 613 782	19 146 000	16 761 000
- yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot muulta valtion virastolta	44 551	20 000	20 000
- yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot valtionhallinnon ulkopuolelta (myös EU:lta saatava rahoitus)	331 196	280 000	100 000
- muut tulot	413 090	305 000	219 000
Menot	179 795 332	194 423 761	196 418 000
- henkilöstömenot	79 993 481	85 400 000	86 900 000
- toimitilavuokrat	15 436 533	16 500 000	16 700 000
- palvelujen ostot (myös ostot toiselta virastolta)	24 823 530	27 500 000	27 800 000
- muut toiminnan menot (aineet, tarvikkeet yms.)	59 541 788	65 023 761	65 018 000
TOIMINNAN RAHOITUS			
- toimintamenomomentille budjetoidut tulot	23 400 000	21 000 000	17 100 000
- toimintamenomomentille budjetoidut menot	176 703 000	193 028 000	196 418 000
- toimintamenorahoitus, netto	153 303 000	172 028 000	179 318 000
momentin numerotunnus + nimike			
momentin numerotunnus + nimike			
- muu erittelemätön talousarviorahoitus			
Muilta momenteilta tuleva rahoitus yhteensä	8 819 000		
TOIMINTAMENOMOMENTIN KÄYTTÖ			
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 108 559	12 644 761	10 000 000
- myönnetty (TA + LTA)/talousarvioehdotus	162 122 000	172 028 000	175 988 000
- käytetty	159 392 713	174 672 761	179 318 000
- siirtynyt/siirtyy seuraavalle vuodelle	12 644 761	10 000 000	6 670 000

Ulkoasianhallinnolle asetettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut	2003 toteutuma	2004 ennakoitu	2005 tavoite
<i>Hallinnon virtaviivaistaminen</i>			
1 Edustuston kirjanpito hoidetaan ministeriössä	1 kpl	5 kpl	10 kpl
2 Edustusto käyttää sähköistä Rondo-järjestelmää	-	2 kpl	10 kpl
3 Arkki-arkistojärjestelmän peitto edustustoverkosta	24 kpl	40 kpl	60 kpl
4 Ministeriö vastaanottaa laskuistaan sähköisesti	-	15 %	50 %
5 Henkilötietojärjestelmän käyttö TAKE-keskusteluissa	-	95 %	97 %
6 Henkilötietojärjestelmän käyttö lomahallinnossa	-	100 %	100 %
7 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus	133 %	129 %	135 %
<i>Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö</i>			
1 Tavoite- ja kehityskeskustelujen käymisaste	80 %	95 %	98 %
2 Työtyytyväisyysbarometriin osallistumisaste	-	50 %	55 %
3 Työtyytyväisyys barometrin mukaan	-	tyydyttävä (3)	tyydyttävä+ (3,1)
4 TAKE-keskusteluissa sovitun koulutuksen toteutumisaste	-	50 %	75 %
5 Urasuunnittelukeskusteluiden osallistumisaste määritellyillä kohderyhmillä	-	20 %	50 %
6 EU-puheenjohtajuuskoulutuksen toteutumisaste	-	25 %	80 %
<i>Toiminnan edellyttämän perusinfrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito</i>			
1 Kiinteistöhallinnon tietojärjestelmän hyödyntämisaste	-	50 %	80 %
2 UH:n sisäisen tietoverkon peitto edustustoverkosta	79 kpl (90 %)	88 kpl (96 %)	92 kpl (100 %)

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot toimialoittain	2005
Edustustojen toimintamenot	55 526 000
Ministeriön johdon, osastojen ja erillisten yksiköiden toimintamenot	15 433 000
Henkilöstölinjan toimintamenot	86 679 000
Kiinteistö- ja materiaalinjan toimintamenot	9 000 000
Tietohallintolinjan toimintamenot	12 680 000
Yhteensä	179 318 000

2005 talousarvio	175 988 000
2004 talousarvio	172 028 000
2003 tilinpäätös	161 928 916

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtiolle vuokrattujen tilojen peruskorjausluonteisten korjaus- ja muutostöiden maksamiseen.

Vuonna 2005 saa tehdä käynnissä oleviin talonrakennushankkeisiin liittyviä sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 000 000 euron arvosta.

Käyttösuunnitelma

Hanke	Hyöty-ala m ²	Kustannusarvio 1 000 € €/m ²		Myönnetty €	Myönnetään €
1. Uudisrakennushankkeet Vilna	800	2 600	3 250		820 000
2. Peruskorjaushankkeet					4 513 000
3. Nimetyille hankkeille jakamaton					17 000
Yhteensä					5 350 000

2005 talousarvio	5 350 000
2004 talousarvio	4 205 000
2003 tilinpäätös	7 000 000

76. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rakennusten, huoneistojen ja tonttien ostohinnan sekä kiinteistölainojen korkojen ja kuoletusten maksamiseen.

Vuonna 2005 saa tehdä kiinteistöjen ja huoneistojen hankkimista koskevia sopimuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 000 000 euron arvosta.

2005 talousarvio	1 850 000
2004 talousarvio	1 850 000
2003 tilinpäätös	2 364 000

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Selvitysosa: Valtioneuvoston 5.2.2004 hyväksymä kehityspoliittinen ohjelma asettaa Suomen kehityspoliittikan YK:n vuosituhatjulistuksen, sen arvojen ja kehityspäämäärien (Millennium Development Goals) puitteisiin. Suomen kehityspoliittikan päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen. Kehityspoliittikan toimeenpano pohjautuu oikeuspohjaiseen lähestymistapaan ja kestävän kehityksen periaatteisiin. Läpileikkaavina teemoina kaikessa kehityspoliittikan toteutuksessa ovat tasa-arvon edistäminen parantamalla erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia ja asemaa, helposti syrjäytyvien ihmisten oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien edistäminen sekä ympäristökysymysten huomioiminen. Moniulotteiseen köyhyysongelmaan puututaan toimimalla kokonaisvaltaisesti ja johdonmukaisesti useilla politiikkalohkoilla ja vaikuttamisen tasoilla.

Hallitus on sitoutunut YK:n vuosituhatjulistuksen mukaisesti globaalin kumppanuuden vahvistamiseen kehityksen edistämiseksi. Sitoumus merkitsee Suomelle velvoitteita, joita toteutetaan kasvattamalla kehitysyhteistyömäärärahoja hallitusohjelman mukaisesti sekä mm. tukemalla

kehitysmaiden velkaongelman ratkaisua, niiden etujen huomioon ottamista WTO-kauppaneuvotteluissa ja tietoyhteiskuntakehitystä köyhissä maissa. Hallitus edistää yhteiskunnan tukea vuosituhatjulistuksen arvoille ja päämäärille sekä Suomen velvoitteiden täyttämiseksi lisäämällä kehityspoliittista tiedotusta ja viranomaisten yhteistyötä kehityskasvatuksessa.

Suomi tukee yhteistyömaita vuosituhatjulistuksen toimeenpanossa hyödyntäen omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan. Tuki kohdistuu kehitykselle suotuisan toimintaympäristön luomiseen vahvistamalla demokratiaa, hyvää hallintoa ja taloudenpitoa, edistämällä ihmisoikeuksien kunnioittamista ja tasa-arvoa, edistämällä rauhaa ja turvallisuutta sekä vahvistamalla yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä. Toimintaympäristön kehittämisen rinnalla Suomi tukee kehitysmaita niiden ponnisteluissa vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa opetuksen, terveyden, HIV/AIDS-kysymysten, sosiaaliturvan, työllisyyden ja työelämän, veden ja sanitaation, ympäristö- ja luonnonvarakysymysten, ruokaturvan ja maaseutukehityksen, metsätalouden sekä tietoyhteiskunnan alueilla.

Hallituksen uutta kehityspoliittikkaa toteutetaan lisäämällä johdonmukaisuutta kehityksen kannalta merkittävien politiikkalohkojen kesken. Kehityskysymyksiä käsitellään kokonaisvaltaisesti ulkopoliittikan kaikilla aloilla turvallisuus-, kauppa-, kehitys- ja ihmisoikeuspolitiikassa. Lisäksi tarkastellaan kehityspoliittikan liittyviä useille muille politiikan aloille ympäristö-, maa- ja metsätalous-, koulutus-, tietoyhteiskunta-, terveys-, sosiaali- sekä maahanmuuttokysymyksissä. Kehitysyhteistyö on Suomen kehityspoliittikan perinteinen väline.

Kehityspoliittisen ohjelman toteuttamisen vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2005:

1. Suomi toteuttaa kehityspoliittikkaa osana yleistä ulkopoliittikkaansa johdonmukaisesti kansallisen politiikkansa ratkaisuilla, monenkeskisessä yhteistyössään sekä EU-politiikassa.
2. Suomi perustaa tukensa kehitysmaiden omiin köyhydenvähentämishjelmiin, keskittää yhteistyön harvempiin maihin ja järjestöihin, suurempiin ohjelmakokonaisuuksiin ja lisää ohjelmamutoista yhteistyötä. Kumppanimaiden vuosituhatjulistuksen kehityspäämääriin liittyvien tavoitteiden saavuttamista tuetaan kahdenvälisen, monenkeskisen ja EY -yhteistyön kautta.
3. Suomi tehostaa kehitysyhteistyön vaikuttavuutta avunantajien toimintatapojen yhdenmukaistamisen eli harmonisaation kautta kahdenvälisessä, monenkeskisessä ja EY- yhteistyössä sekä niiden kesken.
4. Yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa vahvistetaan kehittämällä kahdenväliseen toimintaan tarkoitukseen sopivia uusia kaupallis-taloudellisen yhteistyön instrumentteja ja tehostamalla korkotukiluottojen käyttöä sekä vaikuttamalla yksityisen sektorin yhteistyömuotojen kehittämiseen monenkeskisten kanavien kautta.

Kaikkien vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavat tärkeimmät toimenpiteet ja vaikuttavuuden arvioimista koskevat mittarit tullaan

määrittelemään ja niitä koskevasta seurannasta sopimaan valmisteilla olevan kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanosuunnitelman osana. Valtioneuvoston asettamalla kehityspoliittisella toimikunnalla on tärkeä rooli tässä seurannassa.

Kehityspoliittisen ohjelman määrärahojen tasoa ja kohdentamista koskevat tavoitteet vuodelle 2005:

1. Hallitus kasvattaa kehitysyhteistyömäärärahoja tavoitteena nostaa niiden osuus 0,7 prosenttiin BKTL:sta vuoteen 2010 mennessä yleinen talouskehitys kuitenkin huomioon ottaen. Valtioneuvoston maaliskuussa 2004 tekemän kehyspäättöksen perusteella Suomen julkisen kehitysyhteistyön määrärahat tulevat vastaamaan tällä hetkellä käytössä olevien BKTL-ennusteiden mukaan noin 0,42 prosenttia BKTL:sta vuonna 2006 sekä noin 0,44 prosenttia vuonna 2007. Kehitysyhteistyön arvioidaan olevan tässä talousarvioesityksessä noin 0,39 % BKTL:sta.
2. Suomi ohjaa valtaosan varsinaisen kehitysyhteistyön rahoituksesta kahdenväliseen yhteistyöhön omia vahvuuksiaan painottaen. Keskittämisen kautta Suomi pyrkii toimintansa vaikuttavuuden parantamiseen. Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä toiminta on keskittymässä. Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan tukea saavien maiden lukumäärä (pl. alueellinen yhteistyö sekä maat, joissa pelkää paikallista yhteistyötä) tulee selkeästi vähenemään vuoteen 2007 mennessä.
3. Monenkeskinen ja EY:n kehitysyhteistyö ovat tärkeä osa Suomen kehitysyhteistyön kokonaisuutta. Suomi tehostaa vaikuttamistaan näiden apumuotojen laatuun hallituksen kehityspoliittisen ohjelman painotusten mukaisesti sekä pyrkii osallistumaan keskeisten järjestöjen ja ohjelmien rahoitukseen vertaismaiden tasoisesti. Tavoitteena on monenkeskisen järjestelmän vahvistaminen ja kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen. Monenkeskisen yhteistyön määrärahat ja valtuudet on arvioitu niin, että ne mahdollistavat tällä hetkellä käytettävissä olevien arvioiden mukaan osallistumisen keskeisiin uusiin lisärahoituksiin, ml. Kansainvälisen Kehitysjärjestön (IDA) ja Afrikan kehitysrahaston seuraava neuvottelukierros sekä YK-järjestöjen kolmivuotiset sopimukset vähintään nykyisellä määrärahatasolla.
4. Köyhimpiin maihin (LDC-maat) kohdistuvan rahoituksen osuus kasvaa 0,15 prosenttiin BKTL:sta kokonaisavun noustessa kohti 0,7 prosenttia. LDC maiden osuus nousee lähemmäksi tavoitetasoa tuen lisääntyessä Suomen pitkäaikaisille yhteistyömaille. Maa- ja aluekohtaisessa kehitysyhteistyössä LDC-maiden osuudeksi vuonna 2005 arvioidaan noin 72 miljoonaa euroa (46%). Myös monenkeskisessä toiminnassa tuen painopiste on järjestöillä, jotka keskittävät toimintansa köyhimpiin kehitysmaihiin.
5. Kahdenvälisessä yhteistyössä pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuutta kasvatetaan 60 prosenttiin maa- ja aluekohtaisesta lahjamuotoisesta yhteistyöstä. Pitkäaikaisille yhteistyömaille kohdennetaan vuonna 2005 vähintään noin 90 miljoonaa euroa, jolloin pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuus maa- ja aluekohtaisesta yhteistyöstä olisi noin 58%. Mosambikin määrärahatason

arvioidaan olevan noin 24 miljoonaa euroa, Tansanian noin 15 miljoonaa euroa, Vietnamin noin 15 miljoonaa euroa, Sambian noin 8 miljoonaa euroa, Nicaraguan noin 10 miljoonaa euroa, Kenian noin 5 miljoonaa euroa, Etiopian noin 10 miljoonaa euroa ja Nepaliln noin 4 miljoonaa euroa.

6. Saharan eteläpuoleisten maiden osuuden arvioidaan kasvavan tuen lisääntyessä Suomen pitkäaikaisille yhteistyömaille, joista suurin osa on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Saharan eteläpuoleisten Afrikan maiden osuudeksi maa- ja aluekohtaisessa yhteistyössä vuonna 2005 arvioidaan noin 86 miljoonaa euroa (55%). Afrika on painopiste myös muussa kehitysyhteistyössä.

7. Kansalaisjärjestöjen kapasiteetin lisääntyessä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön osuutta hallitusti asteittain 14 prosenttiin varsinaisesta kehitysyhteistyöstä vuoteen 2007 mennessä.

8. Humanitaarisen avun osuus säilytetään 10-15 prosentin tasolla varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista.

Talousarvion puitteissa valtioneuvosto tekee erillisen päätöksen kunakin vuonna seuraavien vuosien toimintaa ohjaavien monenkeskisen ja maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön myöntö- ja sopimusvaltuuksien kohdentamisesta.

Julkisen kehitysavun määrärahat ja maksatukset (milj. euroa) sekä maksatusten %-osuus BKTL:sta								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Määrärahat yhteensä	348,4	373,9	401,6	421,2	452,0	479,2	506,8	545,6
Maksatukset	330,5	356,3	390,9	402,4	434,4	490,4	491,7 ²	
%-osuus BKTL:sta	0,32	0,31	0,33	0,31	0,32	0,35	0,34	

Valtion kehitysyhteistyömenot v. 2005 pääluokittain	milj. €
Luvussa 24.30	460,222
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muissa luvuissa	50,498
Sisäasiainministeriön hallinnonalalla	0,300
Valtiovarainministeriön hallinnonalalla	70,339
Opetusministeriön hallinnonalalla	1,344
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla	0,911
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla	0,194
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla	0,940
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla	1,540
Työministeriön hallinnonalalla	11,771
Ympäristöministeriön hallinnonalalla	2,027
Yhteensä	600,086

²ennakkotieto

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 457 922 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää käyttösuunnitelmassa yksilöidyistä käyttötarkoituksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää aikaisemmin myönnettyjen valtuuksien nojalla tapahtuviin maksatuksiin ja vuoden 2005 kuluessa sovittavien maksujärjestelyjen aiheuttamiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhallinnon menojen maksamiseen, kun ne aiheutuvat henkilökunnan koulutuksesta, kohdemaihin ja kohdemaissa tehtävistä kehitysyhteistyöhallinnon virkamatkoista, toimistoautomaatiikan hankinnasta sekä kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamisesta. Humanitaariseen apuun tarkoitettuja määrärahoja saa käyttää myös muiden kuin kehitysmaiden avustamiseen. Momentin määrärahoista veloitetaan valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitetuista kehitysyhteistyötehtävistä virastolle tai laitokselle aiheutuvat kustannukset. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta sekä maksaa valtuuksien käytöstä aiheutuviin menoihin liittyviä ennakkomaksuja enintään 1 000 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
1. Monekeskinen kehitysyhteistyö	113 752 000
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	155 470 000
3. Euroopan kehitysrahasto	43 000 000
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	30 000 000
5. Humanitaarinen apu	46 000 000
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	7 270 000
7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	920 000
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	51 550 000
9. Korkotuki	9 960 000
Yhteensä	457 922 000

Vuoden 2005 aikana saa tehdä uusia kehitysyhteistyösopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 590 000 000 euron ja korkotukiluottoja myöntää enintään 80 000 000 euron arvosta. Korkotuen osuuden arvioidaan olevan 30 000 000 euroa.

Myöntö ja sopimusvaltuuksien jakautuminen

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	221 600 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	291 800 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	-
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	21 700 000
5.	Humanitaarinen apu	-
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	3 000 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	-
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle	51 900 000
9.	Korkotuki	30 000 000
Yhteensä		620 000 000

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kehitysyhteistyön hallintoresurssien lisääminen samassa suhteessa kuin kehitysyhteistyön kokonaismäärärahat kasvavat. Kehitysyhteistyön hallinnon ja operatiivisten määrärahojen suhde pysyy samana kuin aikaisempina vuosina sillä operatiivisten määrärahojen lisäyksestä 5 % on ohjattu toimintamäärärahoihin.

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2005	2006	2007	2008	Myöhemmille vuosille yhteensä
Ennen vuotta 2004 myönnetyt valtuudet ³	250,0	159,4	124,1	96,8	152,5
Vuonna 2004 myönnetyt valtuudet ⁴	103,1	126,7	86,9	81,9	16,4
Vuonna 2005 myönnetyt valtuudet	-	111,9	145,0	197,1	166,0
Yhteensä	353,1	398,0	356,0	375,8	334,9

Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti määrärahat kasvavat vuodesta 2004 suhteellisesti vain kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä käyttösuunnitelmakohdissa 2 ja 8.

³luvussa mukana v. 2000 lisätalousarvion EKR-valtuus

⁴luvussa mukana v. 2004 lisätalousarvioehdotuksen maa- ja aluekohtainen valtuus

Määrärahakehitys momentin eri käyttösuunnitelmakohdilla vuodesta 2004 vuoteen 2005:

	2004 (milj. €)	2004 (%)	2005 (milj. €)	2005 (%)	Kasvu 2004 > 2005 (milj. €)	Kasvu 2004 > 2005 (%)
1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	109,0	26,6	113,7	24,8	4,8	+4,4
2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	128,0	31,2	155,4	34,0	27,4	+21,5
3. Euroopan kehitysrahasto	40,0	9,8	43,0	9,4	3,0	+7,5
4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	29,7	7,2	30,0	6,5	0,3	+1,0
5. Humanitaarinen apu	41,5	10,1	46,0	10,0	4,5	+10,8
6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	6,6	1,6	7,3	1,6	0,7	+11,0
7. Evaluointi ja sisäinen tarkastus	0,9	0,2	0,9	0,2	0,1	+8,2
8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukse lle	44,3	10,8	51,6	11,3	7,2	+16,2
9. Korkotuki	10,0	2,5	10,0	2,2	0,0	-0,4
Yhteensä	410,0	100,0	457,9	100,0	48,0	+11,7

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 113 752 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä 221 600 000 euroa.

Suomi toimii pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti yhteistyössä vuosituhattulistuksen toimeenpanon kannalta keskeisimpien monenkeskisten YK:n operatiivisten kehitysjärjestöjen ja kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten kanssa. Suomen lähtökohtana on monenkeskisen järjestelmän toimintakyvyn ja tuloksellisuuden vahvistaminen. Tämä tapahtuu osoittamalla pääosa rahoituksesta sitomattomana yleisavustuksena budjettiin sekä toimimalla tavoitteellisesti järjestöjen päättävissä elimissä. Suomi yrittää parantaa monenkeskisen järjestelmän tuloksellisuutta kiinnittämällä erityisesti huomiota YK-järjestöjen ja rahoituslaitosten yhteistyön edistämiseen ja työnjakoon, erityisesti maakohtaisten köyhyydenvähentämisstrategioiden tukemiseksi.

Pääosa YK-järjestöjen kehitysrahoituksesta kohdistetaan yleisavustuksena neljälle operatiiviselle kehitysjärjestölle: YK:n kehitysohjelmalle (UNDP), YK:n lastenrahastolle (UNICEF), YK:n väestörahoituslaitos (UNFPA) ja Maailman elintarvikeohjelmalle (WFP). Rahoitus toteutetaan monivuotisin sitoumuksin, poikkeuksena WFP, jonka työ painottuu yhä enemmän humanitaariseen

avustustoimintaan. YK:n operatiivisista kehitysjärjestöistä tuetaan myös UNDP:n alaista YK:n naisten kehitysrahastoa (UNIFEM). Järjestöille annettavien avustusten määrä on jäsenvaltioiden määriteltävissä.

Näiden järjestöjen lisäksi Suomi kehittää pitkäjänteistä yhteistyötä sellaisten monenkeskisten järjestöjen, ohjelmien tai rahastojen kanssa, joilla on huomattava merkitys vuosituhatjulistuksen päämäärien saavuttamisessa ja sen seurannassa. Näitä ovat erityisesti Maailman terveysjärjestön (WHO) sekä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) kehitysohjelmat. Suomen monenkeskinen tuki HIV/AIDS:in ehkäisyssä on tähän saakka kanavoitu pääasiallisesti YK-järjestelmän ja erityisesti YK-järjestöjen AIDS-ohjelman (UNAIDS) kautta.

Suomen hallituksen ja YK-yliopiston 4.2.1984 allekirjoittaman WIDER-instituutin isäntämaasopimuksen mukaan Suomen pysyviin velvoitteisiin kuuluu antaa instituutin käyttöön toimitilat ja johtajan asunto. Kehityspoliittista ohjelmaa tukevan tutkimustiedon saamiseksi Suomi tukee myös WIDER-instituutin vuosituhatjulistuksen kehityspäämääriin, köyhyydenvähentämiseen sekä kehityksen innovatiivisiin rahoituslähteisiin liittyvää tutkimusta. YK:n sosiaalisen kehityksen tutkimusohjelmaa (UNRISD) sekä kansainvälisten maataloustutkimuslaitosten konsultatiiviryhmään (CGIAR) kuuluvia tutkimuslaitoksia.

Suomen tuessa kansainvälisille kehitysrahoituslaitoksille on ensisijainen kanava Maailmanpankkiryhmään kuuluva Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA). Muita tuettavia rahoituslaitoksia ovat alueelliset kehitysrahoituslaitokset Aasian kehityspankkiryhmä (AsDB), Afrikan kehityspankkiryhmä (AfDB) ja Latinalaisen Amerikan kehityspankki (IDB), YK:n alainen Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto (IFAD) sekä pohjoismaiset kehitysrahastot (Pohjoismaiden kehitysrahasto NDF ja NORSAD).

Pääoma- ja rahastomaksujen lisäksi Suomi kehittää edelleen viime vuosina käyttöönotettuja kumppanuuteen perustuvia monenkeskisen kehitysyhteistyön muotoja kehitysrahoituslaitosten kanssa. Tällä pyritään tukemaan laitosten toiminnassa sellaisia tavoitteita ja toimialoja, jotka ovat Suomelle tärkeitä ja joilla Suomella on tarjottavanaan osaamista ja kokemusta. Monenvälinen kumppanuus vahvistaa myös Suomen osaamista kehitysyhteistyössä.

Suomi osallistuu aktiivisesti köyhimpien maiden velkakysymyksen käsittelyyn ja niiden velanhallintakyvyn parantamiseen, erityisesti kansainvälisen, Maailmanpankin koordinoiman raskaimmin velkaantuneille köyhille kehitysmaille (HIPC) tarkoitetun velkahelpotusohjelman kautta. Suomi on mukana HIPC:in rahoituksessa jatkossakin ja varautuu kasvaviin rahoitustarpeisiin noudattaen ohjelman perustamisvaiheessa sovittua periaatetta siitä, että HIPC-rahoitus ei ole pois muulta monenkeskiseltä tai kahdenväliseltä kehitysyhteistyöltä.

2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 155 470 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä 291 800 000 euroa.

Kahdenvälinen kehitysyhteistyö perustuu yhteistyömaiden tai alueellisten toimijoiden omiin kehityssuunnitelmiin. Suomalaisten panosten tarkoituksenmukaisuutta ja suomalaista lisäarvoa tarkastellaan kaikissa tilanteissa suhteessa yhteistyökumppanien omiin prioriteetteihin ja maan saaman avun kokonaisuuteen. Suomi hakee aktiivisesti yhteistyö- ja harmonisointimahdollisuuksia muiden avunantajien ja rahoittajien kanssa. Suomi keskittää kahdenvälisen yhteistyönsä harvempiin maihin ja suurempiin yhteistyökokonaisuuksiin. Keskittämällä pyritään parantamaan yhteistyön vaikuttavuutta.

Suomen pitkäaikaisia yhteistyömaita ovat Afrikassa Mosambik, Tansania, Etiopia, Sambia ja Kenia, Latalalaisessa Amerikassa Nicaragua sekä Aasiassa Vietnam ja Nepal. Pitkäaikaisen yhteistyön edellytyksiä seurataan kaikissa maissa jatkuvasti seuraavilla kriteereillä: maan tarve avulle, kehitystahto, Suomen kyky antaa apua sekä muut tuloksellisuuden edellytykset. Edellytysten kehittymistä käsitellään säännöllisesti yhteistyömaan hallituksen kanssa käytävässä vuoropuhelussa. Kansalliset köyhyydenvähentämisstrategiat ovat yhteistyön perusta.

Hallitusten välistä, lahjamuotoista yhteistyötä lisätään niissä pitkäaikaisissa yhteistyömaissa, joissa yhteistyön edellytykset kehittyvät myönteiseen suuntaan. Vuositaisiä maksatuksia kasvatetaan siten, että kaikissa maissa asteittain saavutetaan 10 miljoonan euron vähimmäistaso vuoteen 2007 mennessä. Nepalin kohdalla edellytyksiä yhteistyön välittömään kasvattamiseen ei tällä hetkellä ole. Suomen tuki keskitetään pitkäaikaisissa yhteistyömaissa korkeintaan kolmelle sektorille tai kolmeen kehitysohjelmaan. Lisäksi voidaan tukea yhteistyömaan köyhyydenvähentämisstrategioiden toteuttamista budjettituella.

Egyptissä, Perussa ja Namibiassa tavoitteena on asteittainen siirtyminen lahjaperustaisesta kehitysyhteistyöstä kohti monipuolisempaa maiden välistä kanssakäymistä vuoteen 2007 mennessä toimeenpantavien siirtymästrategioiden avulla.

Määräaikaista yhteistyötä tuetaan tilanteissa, joissa osallistuminen on perusteltua osana kansainvälisen yhteisön ponnisteluja väkivaltaisten kriisien ennaltaehkäisemiseksi tai kriiseistä toipuvien valtioiden kehittämiseksi ja jälleenrakentamiseksi.

Määräaikaista yhteistyötä tuetaan Etelä-Afrikassa, Palestiinalaisalueilla, Länsi-Balkanilla, Itä-Timorilla ja Afganistanissa.

Suomi vähentää hallituskauden aikana kahdenvälistä lahjamuotoista kehitysyhteistyötä muissa kuin pitkäaikaisissa ja määräaikaisen yhteistyön maissa. Muissa maissa kahdenvälistä kehitysyhteistyötä toteutetaan vain silloin,

kun Suomen kahdenvälisellä panoksella on todellista lisäarvoa ja hallinnollisten resurssien käyttö siihen on perusteltua. Paikallisen yhteistyön määräraha on soveltuvin kahdenvälisen yhteistyön muoto näissä maissa.

Hallitus suuntaa alueellisen yhteistyön pääasiallisesti alueellisten toimijoiden kautta sellaisiin hankkeisiin, jotka edistävät alueellista integraatiota ja vakautta tai vaikuttavat alueellisia ulottuvuuksia sisältävän kehitysongelman (esim. ympäristöuhat, tartuntataudit, rikollisuus) ratkaisemiseen. Suomi tukee pitkäjänteisesti alueellista yhteistyötä Eteläisessä Afrikassa, Keski-Amerikassa ja Mekong-joen alueella. Muita yhteistyöalueita ovat Afrikan sarvi, Itä-Afrikka, Lähi-itä, Länsi-Balkan, Keski-Aasia ja Andi-yhteisön maat. Afrikassa koko mantereen kattavaa yhteistyötä tehdään Afrikan Unionin ja NEPAD:in puitteissa.

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön instrumentteja ovat ohjelmayhteistyö, hankeyhteistyö, institutionaalinen yhteistyö sekä paikallinen yhteistyö. Edellytyksiä ohjelmayhteistyölle ovat yhteistyöhallituksen budjettiprosessin avoimuus ja riittävä taloushallintokapasiteetti. Määrärahaa voidaan käyttää myös Suomen suurlähetystöjen tai kiertävien suurlähettiläiden hallinnoimaan paikalliseen yhteistyöhön, ensisijaisesti paikallisen kansalaisyhteiskunnan toimijoiden toteuttamiin hankkeisiin.

3. Euroopan kehitysrahasto

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 43 000 000 euroa.

EY:n kehitysyhteistyö muodostaa merkittävän osan Suomen kehitysavusta ja kuuluu Suomen kehitysyhteistyön kokonaisuuteen. Suomen tavoitteena on parantaa yhteisöavun laatua ja tehostaa sen perillemenoja, sekä varmistaa avun suuntaaminen köyhyyden vähentämiseen. Suomi edistää yhteisöavun ja jäsenvaltioiden kahdenvälisen avun koordinaatiota ja täydentävyyttä sekä eri politiikkalohkojen välistä koherenssia.

Vaikuttamista EY:n kehitysyhteistyöhön tehostetaan. Lähtökohtana on Suomen yleinen EU-politiikka ja Suomen johdonmukainen toiminta myös kehityspoliittisesta näkökulmasta. Suomi hyödyntää entistä vahvemmin EY:n kehitysyhteistyön instrumentteja omien kehityspoliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. EY:n kehitysyhteistyön kattava verkosto toimii kahdenvälisen avun keskittämisen vastapainona.

Suomi osallistuu Cotonoun sopimuksen rahoittamiseen maksamalla osuutensa yhdeksänteen Euroopan kehitysrahastoon (EKR-9). Euroopan yhdeksänneistä kehitysrahastosta rahoitetaan AKT-EU kumppanuussopimuksessa (ns. Cotonoun sopimus) sovittua EU:n ja 77 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maan (ns. AKT-maat) välistä yhteistyötä sekä yhteisön tukea merentakaisille maille ja alueille (MMA).

Suomi toimii Cotonoun sopimukseen liittyvän EU:n jäsenvaltioiden sisäisen rahoitus sopimuksen mukaisesti takaajana Euroopan investointipankin (EIP) AKT-maille myöntämässä lainoissa. Lainojen takausvastuu jakaantuu EU:n jäsenvaltioiden kesken niiden EIP:iin tekemien pääomasijoitusten suhteessa. Määrärahaa voidaan käyttää myös tähän tarkoitukseen. Jäsenmaat eivät kuitenkaan ole tähän mennessä joutuneet maksamaan takuita.

4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 30 000 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä 21 700 000 euroa.

Määrärahoja ohjataan kansainvälisten ja kehitysmaiden järjestöjen ja laitosten, erityisesti kansainvälisten kansalaisjärjestöjen ja YK:n erityisjärjestöjen kautta temaattisesti vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien kannalta tärkeisiin toimintoihin. Toiminnassa Suomi keskittyy aiempaa harvempiin järjestöihin ja käy niiden kanssa aktiivista vuoropuhelua. Painopisteet pohjautuvat Suomen erityisosaamiseen ja ne ovat tärkeitä kehityspolitiikan alueita ja tarvitsevat vahvistusta kyseisen järjestön toimintapolitiikassa. Suomi kehittää temaattisen tukensa järjestelmällisyyttä ja ennakoitavuutta.

Määrärahoja käytetään rahoittamaan suomalaisten asiantuntijoiden työskentelyä kansainvälisissä järjestöissä uusien kehitysyhteistyöinstrumenttien kehittämiseen erityisesti kaupallis-taloudellisen kehitysyhteistyön sekä koulutuksen alalla sekä konfliktien ehkäisyyn, hallintaan ja jälleenrakennukseen.

Lisäksi osa määrärahasta varataan varainhoitovuoden aikana ilmeneviin ennakoimattomiin tarpeisiin, kuten esim. siviilikriisinhallintaan kehitysmaissa. Irakille annetun maksusitoumuksen toteutusta suunnitellaan. Suomi jatkaa myös osallistumistaan humanitaariseen miinanraivaukseen.

5. Humanitaarinen apu

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 46 000 000 euroa.

Suomi antaa humanitaarista apua ihmishenkien pelastamiseksi, inhimillisen hädän lievittämiseksi ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten avustamiseksi. Avun painopiste on köyhimmässä kehitysmaissa. Suomi edistää humanitaarisen avun tehostamista ja avustusstandardien käyttöönottoa sekä sovittaa kehitysyhteistyötä ja humanitaarista apua entistä paremmin yhteen.

Apua annetaan aseellisten konfliktien ja luonnonkatastrofien uhreille, noudattaen puolueettomuuden, tasapuolisuuden ja humanisuuden periaatteita. Humanitaarisen avun määrärahoilla tuetaan kriisialueiden väestöä välittömässä jälleenrakennustyössä ja katastrofivalmiuksien parantamisessa rakentaen siltia humanitaarisen avun ja pitkäjänteisemmän kehitysyhteistyön välille. Avustustoiminta tapahtuu pääsääntöisesti vastaanottavan maan viranomaisten suostumuksella, maan kulttuuriperinteitä ja tapoja kunnioittaen.

Humanitaarinen apu ohjataan kansainvälisten ja kotimaisten humanitaaristen avustajajärjestöjen kautta ja niiden tarvearvion perusteella. Suomi tunnustaa humanitaaristen järjestöjen riippumattomuuden, mutta edellyttää samalla, että niiden toiminta on avointa ja vastuullista. Apua kohdennettaessa otetaan huomioon avun kokonaistarve sekä maan oma taloudellinen tilanne ja selviytymismahdollisuudet. Avun kanavien valinta perustuu järjestön mandaattiin ja toimintakykyyn kyseisessä kriisitilanteessa. Valtaosa humanitaarisesta avusta annetaan kohdennettuina avustuksina kriisitilanteisiin. Humanitaarisesta avusta rahoitetaan myös keskeisten kansainvälisten humanitaaristen järjestöjen yleisavustukset. Näitä ovat YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR), palestiinalaisia pakolaisia avustava UNRWA ja Punaisen Ristin Kansainvälinen Komitea (ICRC).

6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 7 270 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä 3 000 000 euroa.

Ulkoasiainministeriön ohjausjärjestelmää hallituksen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanemiseksi ja seuraamiseksi kehitetään ja vahvistetaan. Ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen osasto suunnittelee, ohjaa ja seuraa Suomen kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä. Se toimii myös kehitysyhteistyön instrumenttien kehittäjänä ja osaamiskeskuksena. Määrärahalla tehostetaan kehitysyhteistyön tietohallintojärjestelmää kehityspoliittisen ohjelman seurannan parantamiseksi ja kehitetään ohjelman edellyttämiä uusia instrumentteja sekä henkilöstön kehityspoliittista osaamista.

Määrärahalla teetetään tutkimuksia kehityspoliittisen päätöksenteon tueksi sekä rahoitetaan kehityskaatutkimusta yhteistyössä Suomen Akatemian sekä kansainvälisten tutkimuslaitosten kanssa. Muita rahoitettavia toimintoja ovat kehitysyhteistyön valmennustoiminta sekä toimialakohtainen kehittämistyö. Määrärahaa käytetään myös kehityspoliittiseen tiedotukseen.

7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 920 000 euroa.

Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman toimeenpano edellyttää jatkuvaa ja kattavaa seurantaa ja arviointia. Selvitys- ja arviointitoimintaa kehitetään siten, että politiikan ja toimeenpanon tukena voidaan aina käyttää ajankohtaista tietoa. Riippumattomien arviointien tuloksia pyritään hyödyntämään entistä järjestelmällisemmin yhteistyön suunnittelussa.

Evaluoinnin ja sisäisen tarkastuksen tavoitteena on kehitysyhteistyön laadun parantaminen ja menettelytapojen kehittäminen. Ne ovat keskeisiä hallinnon ja päätöksenteon välineitä niin nykyisen toiminnan ohjaamisessa kuin uuden suunnittelussa. Toisaalta evaluaatio ja sisäinen tarkastus antavat muillekin tahoille, kuten eduskunnalle, veronmaksajille ja yhteistyömaiden viranomaisille mahdollisuuden muodostaa käsityksen kehitysyhteistyön vaikutuksista, tuloksellisuudesta, tehokkuudesta ja kestävydestä.

Evaluaatiot voivat kohdistua yksittäisiin hankkeisiin tai ohjelmiin, eri apumuotoihin, kokonaisiin maaohjelmiin tai toimintaan tietyllä sektorilla. Kaikki evaluaatiot teetetään ulkopuolisilla, riippumattomilla asiantuntijoilla tai konsulttiyrityksillä. Vuonna 2005 on tarkoitus suorittaa 8—10 evaluaatiota myöhemmin vahvistettavan toimintasuunnitelman pohjalta. Yhteistyömaiden oman evaluaatio- ja tarkastustoiminnan vahvistamiseksi evaluaatiota suoritetaan lisääntyvässä määrin paikallisevaluaatioina ja paikallisten asiantuntijoiden voimin.

Vuonna 2005 jatketaan systemaattista hankkeiden ja ohjelmien tarkastamista sekä pyritään tukemaan kehitysmaiden omaa toimintaa kehitysavun tarkastettavuuden kehittämisessä.

8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, Kehitysyhteistyön Palvelukeskukselle (KePa) ja kehitysyhteistyötiedotukselle

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 51 550 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä 51 900 000 euroa.

Hallitus arvostaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön moninaisuutta ja luovuutta sekä painottaa sen merkitystä erityisesti kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien tukemisessa ja demokraattisten yhteiskuntien rakentamisessa.

Määrärahalla tuetaan pääasiassa suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeita.

Hallitus vahvistaa kansalaisjärjestökumppanuutta, jossa molemmat osapuolet sitoutuvat yhteisesti sovittuihin sisältö- ja laatupäämääriin järjestöjen itsenäisyyttä ja omaehtoisuutta kunnioittaen. Määrän ja laadun mittareissa huomioidaan erilaiset resurssit, kapasiteetti ja tavoitteet. Laatuksiteereillä varmistetaan myös kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tuoman lisäarvon aikaisempaa parempi täydentävyys Suomen kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön. Kansalaisjärjestötoiminnan keskeisenä päämääränä on kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan kehittäminen.

Myönnettäessä määrärahaa suomalaisten kansalaisjärjestöjen hanketukeen omarahoitusosuuden tulee olla vähintään 20 % hankkeen kokonaiskustannuksista, josta korkeintaan puolet voi olla erikseen hyväksyttävällä tavalla laskettua vapaaehtoistyötä. Vammaishankkeissa, tiedotushankkeissa sekä järjestöjen yhteenliittymien toteuttamissa hankkeissa omarahoitusosuus voi olla vähäisempi.

Määrärahaa käytetään myös Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen (KePa) tukemiseen. Kehityshankkeiden ja tiedotustoiminnan ohella KePa:n toiminta keskittyy suomalaisten ja kehitysmaiden omien kansalaisjärjestöjen yhteistyön kehittämiseen sekä yleensä kansalaisjärjestöjen neuvonta- ja palvelutoimintaan. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää kansalaisjärjestöjen yhteenliittymien, kuten

säätiöiden, toimintaan, jonka tarkoituksena on kehitysmaiden kansalaistoiminnan tukeminen.

9. Korkotuki

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 9 960 000 euroa. Lisäksi ehdotetaan, että uusia korkotukiluottoja saa vuonna 2005 myöntää enintään 80 000 000 euroa.

Korkotuen osuuden arvioidaan olevan yhteensä 30 000 000 euroa

Korkotuki on Suomen kehityspolitiikan instrumentti, joka ennen muuta palvelee kaupallis-taloudellista yhteistyötä. Korkotukiluotoilla tuetaan kehitysmaiden pyrkimyksiä taloudelliseen kasvuun ja sosiaaliseen kehitykseen. Edellytyksenä korkotukiluottojen myöntämiselle ovat hankkeiden myönteiset kehitysvaikutukset.

OECD:n vientiluottoja ja korkotukiluottoja koskevan ns. konsensussopimuksen tavoitteena on rajoittaa rahoitusehdoilla tapahtuvaa epätervettä kilpailua ja kehitysyhteistyövarojen käyttöä tähän tarkoitukseen.

Korkotukiluottojen käyttöä tehostetaan ja monipuolistetaan sekä pyritään yhteistyöhön nykyistä useampien maiden kanssa yritysten osoittaman kiinnostuksen puitteissa. Varsinkin Suomen pitkäaikaisissa yhteistyömaissa ja siirtymästrategiamaisissa vahvistetaan mahdollisuuksien mukaan korkotuen ja muun kehitysyhteistyömme välisiä yhteyksiä. Hankkeiden valmistelussa ja arvioinnissa varmistetaan yhteensopivuus yhteistyömaan omien kehityssuunnitelmien kanssa.

Päätöksenteossa ja seurannassa vahvistetaan kehitysvaikutusten ja OECD-ehdojen toteutumisen arviointia. Korkotukihankkeiden hankehallintoa tehostetaan ja yhdenmukaistetaan muun kehitysyhteistyöhallinnon kanssa.

Määrärahaa käytetään korkotuen maksamiseen ja sen lisäksi myös jo myönnettyjen luottojen käytön seurantaan ja valvontaan, uusien hanke-ehdotusten arviointiin sekä muuhun hanke-, sektori- ja maatason valmisteluun. Hankevalmisteluun panostetaan enemmän teknistä apua kehitysvaikutusten takaamiseksi. Määrärahaa voidaan käyttää myös erityisissä tapauksissa luottoon liittyvän takuumaksun tukemiseen

2005 talousarvio	457 922 000
2004 talousarvio	409 955 000
2003 tilinpäätös	371 246 000

67. Taloudellinen, teollinen ja teknologinen yhteistyö kehitysmaiden kanssa (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää taloudelliseen, teolliseen ja teknologiseen yhteistyöhön kehitysmaiden kanssa. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.

Selvitysosa: Momentin määräraha on muutettu 3-vuotiseksi siirtomäärärahaksi. Momentille ei esitetä valtuuksia, vaan sitoumukset hoidetaan vuosittain myönnettävän määrärahan puitteissa.

2005 talousarvio	2 300 000
2004 talousarvio	2 200 000
2003 tilinpäätös	1 258 288

50. Lähialueyhteistyö

Selvitysosa: Suomen lähialueyhteistyötä toteutetaan valtioneuvoston 22.4.2004 vahvistaman lähialuestrategian pohjalta. Suomen lähialueyhteistyön tavoitteena on edistää alueellista vakautta ja tukea lähialueiden tasapainoista taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä. Pyrkimyksenä on edistää ympäristönsuojelua ja ydinturvallisuutta sekä tukea hallinnon ja oikeusjärjestelmän uudistuksia. Suomeen haitallisesti kohdistuvia ilmiöitä, kuten järjestäytyneen rikollisuuden sekä huumeiden ja tartuntatautien leviämistä, pyritään ehkäisemään. Lähialueyhteistyöllä edistetään paikallisdemokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista.

Lähialueyhteistyön ensisijainen kohde on Luoteis-Venäjän federaatiopiiri, erityisesti Karjalan tasavalta, Leningradin alue, Murmanskin alue ja Pietari. Lähialueyhteistyön tavoitteiden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi yhteistyötä voidaan tehdä myös Venäjän keskushallinnon tasolla.

Lähialueyhteistyörahoitusta voidaan tapauskohtaisesti osoittaa myös sellaisille Euroopan unionin uusissa itäisissä naapurimaissa, erityisesti Ukrainassa ja Valko-Venäjällä, toteutettaville hankkeille, joilla on selvä yhteys lähialueiden kehitykseen ja yhteisiin alueellisiin ongelmiin. Baltian maiden Euroopan unionin jäsenyyden myötä Suomen ja Baltian maiden välisessä yhteistyössä siirrytään normaaliin EU-maiden väliseen yhteistyöhön vastaten kuitenkin ennen uuden strategian voimaantuloa annetuista sitoumuksista.

Lähialueyhteistyötä toteutetaan erityisesti seuraavilla aloilla: ympäristö, maa- ja metsätalous, sosiaali- ja terveydenhuolto, oikeuslaitos, liikenne ja tietoliikenne, energia, ydinturvallisuus sekä koulutus ja kansalaisyhteiskunta.

Lähialueyhteistyön kehittämisluonteen mukaisesti koulutus ja muu inhimillisten voimavarojen kehittäminen, samoin kuin hallinnon ja lainsäädännön kehittäminen, sisällytetään läpileikkaavina toimintoina eri toimialojen ohjelmiin. Suunnittelussa huomioidaan lisäksi tasa-arvo- ja vähemmistökysemykset, ympäristönäkökohdat sekä korruption vastainen toiminta. Lähialueyhteistyötä toteutetaan pääsääntöisesti useampivuotisten toimialakohtaisten ohjelmien kautta.

Osana lähialueyhteistyötä edistetään monenvälisen rahoituksen hyödyntämistä erityisesti Luoteis-Venäjällä. Kansainvälisten rahoituslaitosten kautta voidaan kanavoida tukea hankkeille, jotka Luoteis-Venäjän ohella vaikuttavat myös laajemmin Venäjällä, silloin kun se on poliittisista tai taloudellista syistä tarkoituksenmukaista. Yhteisrahoitushankkeiden lisäksi lähialueyhteistyön rahoitusta suunnataan teknisen avun rahastoihin ja asiantuntijatoimintaan kansainvälisissä rahoituslaitoksissa.

Hallitusohjelman mukaisesti osallistutaan Itämeren suojeluun Luoteis-Venäjän, erityisesti Pietarin jätevesihuollon kehittämishankkeilla. Luoteis-Venäjän ympäristö- ja ydinjäteinvestointien rahoittamiseksi Suomi osallistuu pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuusrahastoon, jossa yhdistetään EU:n, kansainvälisten rahoituslaitosten, Venäjän ja yksittäisten avunantajien voimavarat.

Nykymuotoista lähialueyhteistyötä kehitetään asteittain tasavertaiseksi kanssakäymiseksi ja yhteistyöksi, jossa osapuolet yhdessä asettavat tavoitteet, sitoutuvat niihin ja kantavat vastuun yhteistyön toteutuksesta. Suomi on vuoden 2004 loppuun mennessä sitoutunut lähialueyhteistyön toimintaohjelmansa puitteissa yhteistyömaiden taloudellisen ja poliittisen muutosprosessin edistämiseen yhteensä noin 1 136 milj. eurolla, josta valtion talousarvion kautta kanavoidun lahja-avun osuus on noin 667 milj. euroa.

Lähialueyhteistyön tarkoitetut voimavarat vuosina 1990 - 2004 (milj. euroa)

	1990— 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Yht.
Lahja-apu								
Pääluokat yhteensä	308,7	34,8	35,1	35,3	39,2	34,7	29,0	516,9
Suomen osuus EBRD:n osakepääomasta	41,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	62,1
Baltian investointiohjelma	15,3							15,3
FINNFUNDin osakepääoman korottaminen	5,0							5,0
Puolan velan anteeksianto	68,1							68,1
Lahja-apu yhteensä	438,2	38,3	38,6	38,8	42,7	38,3	32,5	667,4
Luotot								
Rakennesopeutusluotot	115,7							115,7
G-24 maksutaseluotot	45,6							45,6
FINNFUND-luotot	29,6	1,9	3,7	1,6	4,0		5,0	45,8
Luotot yhteensä	190,9	1,9	3,7	1,6	4,0		5,0	207,1
Takuut								
Takuut humanitaarisen avun toimituksiin	41,4							41,4
EBRD:n takuupääoma	192,6							192,6
Baltian investointiohjelman takuusuus	11,2							11,2
Takuut Baltian energiasektorille	16,8							16,8
Takuut yhteensä	262,0							262,0
Yhteensä	891,1	40,2	42,3	40,4	46,7	38,3	37,5	1 136,5

Lahja-avun jakautuminen pääluokittain (milj. euroa)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Pääluokka 24	31,4	29,7	30,4	31,2	35,3	30,3	25,4	24,2
Pääluokka 25		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pääluokka 26								
Pääluokka 27		0,5	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	
Pääluokka 28	1,1	1,1	1,1	0,6	0,6	1,2	1,2	1,2
Pääluokka 29	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Pääluokka 30	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Pääluokka 31	1,5	1,2	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9
Pääluokka 32		0,1	0,1	0,1	0,1			
Pääluokka 33		0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2
Pääluokka 34	0,4	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Pääluokka 35	3,9	3,5	3,3	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1
Yhteensä	39,4	38,3	38,6	38,8	42,7	38,3	32,5	31,2

Vuodesta 1997 lähialueyhteistyömäärärahat on pääosin keskitetty ulkoasiainministeriön pääluokkaan. Sektoriministeriöiden vastuulla ovat normaalit kansainväliseen yhteistyöhön käytettävät hallintomenot, virkamiesvaihto, korkeakoulujen välinen yhteistyö sekä pienimuotoiset seminaari- ja koulutushankkeet.

Vuonna 2005 ehdotetaan momentille 24.50.66 Lähialueyhteistyö 8 milj. euron sopimuksentekovaltuuksia.

66. Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 24 208 000 euroa.

Määrärahaa käytetään ensisijaisesti ympäristö-, maa- ja metsätalous-, sosiaali- ja terveydenhuollon, hallinnon kehittämisen, energia-, ydinturvallisuus- sekä kansalaisyhteiskuntaa tukeviin hankkeisiin selvitysosassa esitetyn alustavan käyttösuunnitelman mukaisesti. Lähialueyhteistyön kehittämislouonteen huomioiden hankkeet toteutetaan useampivuotuisina toimialakohtaisina ohjelmina. Hankkeiden suunnittelussa huomioidaan tasa-arvo- ja vähemmistökysymykset, ympäristönäkökohdat sekä korruption vastainen toiminta.

Määrärahaa saa käyttää lähialuestrategian mukaisiin kahdenvälisten ja monenkeskisten hankkeiden suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin rahoittamiseen Venäjän federaatiossa ja kotimaisten sekä kansainvälisten rahoituslaitosten ja järjestöjen yhteydessä toimivien Keski- ja Itä-Euroopan maiden kehitystä tukevien investointi-, teknisen avun ja muiden rahastojen tukemiseen sekä näiden rahastojen toteuttamien hankkeiden rahoittamiseen. Määrärahaa saa käyttää tapauskohtaisesti Euroopan unionin uusissa itäisissä naapurimaissa, erityisesti Ukrainassa ja Valko-Venäjällä toteutettaviin hankkeisiin sekä vielä vuonna 2004 tai aikaisemmin tehtyjen sitoumusten täyttämiseen Baltian maissa toteutettavissa hankkeissa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisissä järjestöissä ja rahoituslaitoksissa sekä kohdemaissa toimivien asiantuntijoiden rahoittamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös edellä mainittuun toimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä muille valtion virastoille maksettavien lähialuehankkeista

aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsopimussuhteeseen lähialueyhteistyön koordinointiin, hankevalmisteluun, yhteisrahoitukseen, arviointiin ja hallintoon sekä sen kehittämiseen liittyviin asiantuntijatehtäviin. Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.

Vuoden 2005 aikana saa tehdä lähialueyhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 8 000 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 675 000 euroa siirtona momentilta 24.99.66 (Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet).

Määrärahan alustava käyttösuunnitelma		€
Ympäristö	6 900 000	
Maa- ja metsätalous	1 300 000	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	2 100 000	
Hallinnon kehittäminen	1 700 000	
Energia ja ydinturvallisuus	2 600 000	
Kansalaisjärjestömääräraha	1 200 000	
Muut toimialat	2 200 000	
EBRD:n opo:n lisäys (viimeinen maksuosuus)	3 516 250	
Kv. yhteistyö sekä teknisen avun rahastot	2 000 000	
Varalla käynnissä olevien lähialuehankkeiden lisärahoitukseen ja mahdollisiin uusiin hankkeisiin	691 750	
Yhteensä	24 208 000	

Valtuuksien perusteella tehdyistä ja tehtävistä myöntöpäätöksistä arvioidut menot (milj. euroa)

	2005	2006	2007	2008-
Ennen vuotta 2004 myönnetyt valtuudet	5,8	3,3	0,1	0,1
Vuonna 2004 myönnetyt valtuudet	2,5	2,5	2,5	2,5
Vuonna 2005 myönnetyt valtuudet		3,0	3,0	2,0
Yhteensä	8,3	8,8	5,6	4,6

Sopimuksetekovaltuudesta on tarkoitus käyttää pääosa lähialueiden ympäristö-, energia- ja ydinturva- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin.

2005 talousarvio	24 208 000
2004 talousarvio	25 374 000
2003 tilinpäätös	30 274 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

Selvitysosa: Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ml. kriisinhallinta kehitetään eduskunnalle syksyllä 2004 annettavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti. Suomen kriisinhallintatoiminnan tavoitteena on vahvistaa kansainvälisen yhteisön kykyä puuttua kansainvälisiin konflikteihin ja kriisitilanteisiin sekä kehittää kansallisia valmiuksia, ottaen huomioon Suomen kansainväliset velvoitteet. Suomi on mukana kaikkien keskeisten kriisinhallintaa toteuttavien järjestöjen rauhanturvaamistoiminnassa. Järjestöjen välinen yhteistyö operaatioiden toteuttamisessa on lisääntymässä mm. EU:n ja YK välillä. Suomi tukee omistajuuden huomioimista osallistumalla rauhanturvakoulutushankkeisiin Afrikassa sekä Länsi-Balkanilla.

Suomi osallistuu rauhanturvaoperaatioihin ja siviilikriisinhallintatehtäviin Euroopan lähialueilla, Kaukasiassa, Keski-Aasiassa, Afganistanissa, Lähi-idässä sekä Afrikassa. Kriisinhallintatoiminnan painopiste tulee olemaan edelleen Länsi-Balkanilla. Suomen on tarkoitus osallistua laajaan EU:n kriisinhallintaoperaatioon Bosnia-Hertsegovinassa. SFOR-toimintojen siirtyessä Natolta EU:lle Bosnia-Hertsegovinan sotilaallinen sekä siviilikriisinhallintatoiminta tulevat olemaan EU-johtoisia. Rauhanturvaoperaatioihin ja siviilikriisinhallintatehtäviin palkattua henkilöstöä arvioidaan olevan noin 1 100 henkilötyövuotta.

Siviilikriisinhallinnan kehittämistä jatketaan unionin prioriteettialueilla poliisitoiminnassa, oikeusvaltiokehityksessä, siviilihallinnon kehittämisessä ja pelastustoimessa sekä vahvistamalla osallistumista muiden kansainvälisten järjestöjen kuten YK:n ETYJ:n, EN:n ja muiden toimijoiden johtamiin operaatioihin. Tavoitteena on EU:n konseptuaalisen työn, voimavarojen vahvistaminen ja operationaalisuuden saavuttamisen edistäminen kaikilla prioriteettialueilla. Prioriteettialueista painotetaan etenkin oikeusvaltioperiaatetta, sen laajamittaista kehitystä ja sisällyttämistä tuleviin operaatioihin.

Siviilikriisinhallinnan kehittämiseen kohdistuu kasvavia haasteita myös unionin mahdollisten laajentuvien kriisinhallintatehtävien myötä. Tavoitteena on kehittää siviilikriisinhallinnan toimintakykyä edistämällä siviili- ja sotilaallisen kriisinhallintaosallistumisen keskinäistä synergiaa ja yhteistoimintaa.

Ulkoasiainministeriö kehittää yhdessä sisäasiainministeriön kanssa Suomen valmiuksia osallistua siviilikriisinhallintaoperaatioihin. Lisäksi tavoitteena on saada lisää suomalaisia merkittäviin siviilikriisinhallinnan johtotehtäviin järjestöihin ja operaatioihin.

Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on vahvistaa Suomen toimintaa kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa toteuttamalla ns. Kioton mekanismien kokeiluvaiheen CDM-hankkeita kehitysmaissa.

01. Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 960 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan parlamentin Suomen edustajien palkkausmenojen maksamiseen.

2005 talousarvio	960 000
2004 talousarvio	960 000
2003 tilinpäätös	989 724

21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 213 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtio- ja ministerivierailuista aiheutuvien menojen maksamiseen Suomessa ja ulkomailla. Määrärahaa saa käyttää myös valtio- ja ministerivierailuihin liittyvän tilapäisen työvoiman palkkioiden ja työnantajamaksujen maksamiseen.

2005 talousarvio	2 213 000
2004 talousarvio	2 213 000
2003 tilinpäätös	5 380 309

22. Suomalaisten rauhanturvajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 46 640 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rauhanturvaamislaisissa (514/1984) tarkoitetun rauhanturvaamishenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja rauhanturvaamishenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisen rauhanturvaamisyhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin sekä kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää sellaisten kansainvälisten rauhanturvaamisoperaatioiden taloudelliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muutoin osallistu.

Siinä tapauksessa, että Suomelle esitetään pyyntö uuden rauhanturvajoukon lähettämisestä kansainvälisiin rauhanturvaamistehtäviin, ja Suomi päättää rauhanturvajoukon asettamisesta tai että Suomi päättää jatkaa osallistumisestaan jo käynnissä olevan operaation seuraavaan vaiheeseen, saa näihin menoihin käyttää tälle momentille myönnettyjä määrärahoja.

Käyttösuunnitelma	€
01. YKSO:n menot (UNFICYP-operaatio)	225 000
03. Liberian rauhanturvaoperaation menot (UNMIL-operaatio)	182 000
04. Suomen Kosovon rauhanturvajoukon menot (KFOR-operaatio)	26 725 000
05. Yhteiset menot	1 892 000
08. SOAF:n menot (ISAF-operaatio)	5 323 000
09. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin rauhanturvaamisoperaatioihin sekä muihin rauhanturvamenoihin	12 293 000
Yhteensä	46 640 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen rauhanturvajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne rauhanturvaamisoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2004. Operaatioissa toimivien suomalaisten rauhanturvajoukkojen yhteisvahvuus on noin 1 000 sotilasta. YK:n maksamat palkkausmenokorvaukset tuloutetaan momentille 12.24.99.

2005 talousarvio	46 640 000
2004 talousarvio	51 971 000
2003 tilinpäätös	47 889 858

25. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 392 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kriisinhallintatoimintaan ulkomailla osallistuvasta suomalaisesta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien erityismenojen ja Suomen siviilikriisinhallintatoiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen sekä muiden hallinnonalojen siviilikriisinhallintaan osallistuvien virkamiesten menojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös siviilikriisinhallinnan projekteihin ja koulutukseen Suomessa, vaalitarkkailijoiden aiheuttamien menojen maksamiseen, siviilikriisinhallintatoimintaa harjoittavien järjestöjen toiminnan tukemiseen sekä siviilikriisinhallinnan tehtävissä toimivalle henkilöstölle otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää 4 000 000 euroa uusiin siviilikriisinhallintaprojekteihin tai käynnissä olevien siviilikriisinhallintaprojektien mahdollisiin lisämenoihin.

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu siviilikriisinhallintatoimintaan osallistuvan 100 henkilötyövuoden mukaisesti ottaen huomioon ne siviilikriisinhallinnan projektit, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan muun muassa Euroopan unionin mahdollisten laajentuvien

siviilikriisinhallintatehtävien myötä. Järjestöiltä saatavat tulot on budjetoitu momentille 12.24.99.

2005 talousarvio	14 392 000
2004 talousarvio	10 363 000
2003 tilinpäätös	10 925 237

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 408 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen käyttösuunnitelmassa mainituille yhteisöille. Kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen varatusta määrärahasta osoitetaan Eurooppalainen Suomi ry:lle 219 000 euroa ja Vaihtoehto EU:lle Tiedotuskeskus ry:lle 51 000 euroa.

Käyttösuunnitelma	€
Kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotus	505 000
Suomen YK-liitto ry	265 000
Suomen Pakolaisapu ry	202 000
Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi	109 000
Suomen YK:n lastenapu UNICEF ry	84 000
YK:n Naisten Kehitysrahasto, Suomen Yhdistys ry	50 000
Saamelaisneuvosto	47 000
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin toimintaa tukevat järjestöt sekä ihmisoikeusjärjestöt	42 000
SPR:n kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja Geneven sopimusten tunnetuksi tekeminen Suomessa	54 000
Muut kansainvälistä toimintaa harjoittavat yhteisöt	50 000
Yhteensä	1 408 000

2005 talousarvio	1 408 000
2004 talousarvio	1 508 000
2003 tilinpäätös	1 367 021

51. Häädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 39 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää konsulipalvelulain mukaan häädänalaisessa asemassa olevien henkilöiden kotiuttamisesta ja avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, tileistä poistoihin sekä avustuksien maksamiseen ulkomailla.

2005 talousarvio	39 000
2004 talousarvio	39 000
2003 tilinpäätös	10 495

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 74 505 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 675 000 euroa siirtona momentille 24.99.50 Lähialueyhteistyö. Lisäksi määrärahan mitoituksen muutos johtuu Suomen maksuosuuden kasvusta YK:n rauhanturvajoukoille.

Määrärahan käytön arvioitu jakautuminen	€
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	21 884 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	6 830 000
Maksuosuus YK:n ympäristörahasolle (UNEP)	2 860 000
Maksuosuus otsonirahasolle	1 110 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	17 600 000
Maksuosuus YK:n asuinyhdyskuntarahastolle (UNCHS)	460 000
Kemiallisen aseiden kieltojärjestön jäsenmaksu (OPCW)	385 000
Maksosuudet muille YK:n alaisille järjestöille ja rahastoille	3 846 000
Euroopan Neuvoston jäsenmaksut	2 500 000
OECD:n jäsenmaksu	1 820 000
WTO:n jäsenmaksu	676 000
Maksosuudet ETYJ:n talousarvioihin	4 309 000
Maksuosuus maailmanlaajuiselle ympäristörahasolle (GEF)	7 043 000
Ydinkoekielto­sopimus; Suomen maksuosuus valmistelukomitean kustannuksista	500 000
Muut jäsenmaksut	2 682 000
Yhteensä	74 505 000

2005 talousarvio	74 505 000
2004 talousarvio	67 723 000
2003 tilinpäätös	62 082 567

67. Kansainvälisen ilmastopimuksen alaisen yhteistyön menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisen ilmastopimuksen alaiseen yhteistyöhön kehitysmaiden kanssa sekä edellä mainitun yhteistyön valmisteluun. Tavoitteena on päästä ensimmäisten kehitysmaita koskevien koeohjelmahankkeiden osalta tarvittaviin päästökauppasopimukseen aikaisemman valmistelutyön pohjalta.

Vuoden 2005 aikana saa tehdä yhteistyötä koskevia sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2005 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 3 000 000 euron arvosta.

Selvitysosa: Momentille vuoden 2003 talousarviossa myönnetyn valtuuden käytöstä arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja 1 000 000 euroa vuonna 2005.

2005 talousarvio	1 000 000
2004 talousarvio	841 000
2003 tilinpäätös	841 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön vahvistamien tilikurssien ja pankkien virallisten päivänkurssien välisten laskennallisten sekä muiden valuuttamääräisten ulkomaisten maksujen laskennallisten kurssierojen kattamiseen.

2005 talousarvio	17 000
2004 talousarvio	17 000
2003 tilinpäätös	-

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 338 000 euroa.

Selvitysosa: Tulojen mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon YK:n maksamien palkkausmenokorvausten väheneminen. Tulot kertyvät kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien sekä kehitysavun palautuksista sekä muista tuloista, joita ei ole nettoutettu hallinnonalan menomomenteille.

2005 talousarvio	1 338 000
2004 talousarvio	2 414 000
2003 tilinpäätös	2 562 950